

Daniel Kehlmann

Ty II

regény

m MAGVETŐ
BUDAPEST, 2018

Fordította

FODOR ZSUZSA

A fordító a Műfordítók Egyesületének tagja

A fordító munkáját a Berliner Künstlerprogramm des DAAD
és az Europäisches Übersetzer-Kollegium Straelen támogatta

A könyv megjelenését támogatta a Goethe Intézet

A fordítást az eredetivel egybevetette

GYŐRI LÁSZLÓ

Copyright © 2017 by Rowohlt Verlag GmbH, Reinbek bei Hamburg

Hungarian translation © Fodor Zsuzsa, 2018

IV

Nele rögtön észrevette, hogy nem jó. De csak akkor jön rá, hogy a világ legrosszabb vásári énekesére akadtak, amikor Gottfried a vásárhelyen összegyűlt tömegnek előadja az ördögi molnárról szóló dalát.

Túl magas hangon énekel, és néha a verssor közepén krákok. Beszéd közben még egész tűrhető a hangja, de ha énekel, el-elcsuklik, sipákol. A hangja önmagában még nem lenne baj, ha eltalálná a hangokat. És még a hamis éneklés sem lenne olyan nagy baj, ha legalább tudna játszani a lanton – de Gottfried folyton melléfog, és sokszor a szöveget is elfelejti. De még ez sem lenne elviselhetetlen, ha jobban tudna verselni. Az alávaló molnárról regöl, meg a faluról, amelyet uralma alá hajtott, a bűbájosságairól és fortélyairól, ám annak ellenére, hogy csupa rémtörténet és véres részlet, amit a nép szeret hallani, olyan zavaros, hogy alig érthető, a rímek pedig olyan suták, hogy még egy gyerek fülét is bántják.

Az emberek mégis meghallgatják. Nem gyakran vetődnek erre vásári énekesek, és a boszorkányperekről szóló rigmusokat akkor is szívesen hallgatják, ha szánalmasan gyengék.

A negyedik strófa után azonban Nele látja, hogy megváltozik az emberek arc kifejezése, s mire az énekes a tizenkettedikhez, az utolsóhoz ér, már sokan elmennek. Most sürgősen valami olyasmire van szüksége, amivel nagyobb sikert arat. Remélhetőleg tudja, gondolja Nele, remélhetőleg van érzéke hozzá.

Gottfried előről kezdi az éneket.

Észreveszi a nyugtalanságot az arcokon, kétségbeesésében hangosabban énekel, amitől a hangja még fülhasogatóbb lesz. Nele odapillant Tyllre. Ő az égnek emeli a tekintetét, aztán alázatosan széttárja a karját. Könnyed szökelléssel ott terem az énekes mellett, és tánra perdül a kocsin.

Rögvest jobb lesz az egész. Gottfried éppen olyan rosszul énekel, mint előtte, de ez hirtelen már nem olyan fontos. Tyll úgy táncol, mintha tanulta volna valahol, mintha testének nem lenne súlya, mintha ennél nagyobb élvezet nem is létezne. Szökken, forog, megint szökken, mintha nem is az imént veszítette volna el mindenét, s a példa olyan ragadós, hogy először egy pár, aztán még egy pár, aztán a közönségből egyre többen szintén tánra perdülnek. Már röpköd is feléjük az aprópénz. Nele összeszedi.

Gottfried is látja, és a megkönnyebbüléstől most jobban tudja tartani a ritmust; Tyll olyan odaadóan táncol, olyan könnyedén, mégis határozottan, hogy Nele, miközben nézi, majd' megfélekedzik róla, hogy az ének Tyll apjáról szól, *amolnár a foglárra, az ördög a pörögre, a tűz a szűzre, az éjszaka az éjszakára* rímel, ez a szó újra és újra elhangzik: sötét

éjszaka, fekete éjszaka, boszorkányéjszaka. Az ötödik strófától a bírósági tárgyalásról van szó – a szigorú és erényes bírőról, Isten kegyelméről, a büntetésről, ami minden gonosztevőt utolér, miközben a Sátán úgy bög, hogy elrohad a húsa, s a bitófáról, amelyen a gonosz molnár a végén kénytelen kihelteni züllött lelkét, az ördögöt pedig megeszi a fene. Tyll mindennek ellenére nem hagyja abba a táncot, mert szükségük van az aprópénzre, hogy enni tudjanak.

Nele még mindig úgy érzi, hogy álmodik. Hogy ez a falu nem az ő falujuk, hogy itt olyan emberek élnek, akiknek nem ismeri az arcát, olyan házak állnak, amelyekben sosem járt. A bölcsőben nem azt dúdolták neki, hogy lesz idő, amikor elhagyja az otthonát, ezt nem látta előre senki, és félig-meddig még most is számol azzal, hogy mindjárt felébred otthon, a nagy kemence mellett, amelyből kenyérmeleg gomolyog elő. A kislányok nem mennek sehová. Ott maradnak, ahol születtek, ez mindig így volt: kicsi lányként segítesz a ház körül, nagyobb lányként segítesz a cselédeknek, felnőttként, ha szemrevaló vagy, feleségül mész az egyik Steger fiúhoz, vagy a kovács egyik rokonához, vagy ha nem jól mennek a dolgok, az egyik Heinerlinghez. Aztán gyereked születik, meg még egy gyereked és további gyerekeid, a legtöbbjük meghal, és továbbra is a cselédeknek segítesz, a templomban egy kicsit előrébb ülsz, a férjed mellett és az anyósod mögött, aztán, ha már negyvenéves vagy és fájnak a csontjaid és kihullottak a fogaid, elfoglalod az anyósod helyét.

Mivel ezt nem akarta, elment Tyll-lel.

Hány napja is? Nem tudná megmondani, itt, az erdőben összekuszálódik az idő. De arra jól emlékszik, amikor Tyll ott állt előtte, a törvényt nap utáni este, soványan, kissé félszegen, Steger kissé hullámozó gabonatáblájában.

– Mi lesz most veletek? – kérdezte Nele.

– Anyám azt mondja, napszámosnak kell állnom. Azt mondja, nehéz lesz, mert kicsi és gyenge vagyok ahhoz, hogy jól dolgozzak.

– És beállsz napszámosnak?

– Nem, elmegyek.

– Hová?

– Messzire.

– Mikor?

– Most. Az egyik jezsuita, a fiatalabb, úgy nézett rám.

– De hát nem mehetsz el csak úgy, se szó, se beszéd.

– Dehogynem.

– És ha elfognak? Te egyedül vagy, ők sokan vannak.

– De van két lábam, és a taláros bírónak meg az alabárdos őrnek is csak kettő van. Mindegyiküknek ugyanannyi lába van, mint nekem. Semelyiküknek sincs több. Együtt sem tudnak gyorsabban futni, mint mi.

Nele hirtelen valami csodálatos izgalmat érzett, valami fojtogatta a torkát, a szíve hevesen kalapált. – Miért mondod, hogy *mi*?

– Mert te is velem jössz.

– Veled?

– Ezért vártam itt rád.

Nele tudja, hogy ezen nem szabad elgondolkodnia, különben inába száll a bátorsága, s akkor itt marad, ahogy meg van írva a sorsa; de Tyllnek igaza van, tényleg el lehet menni. Valójában semmi sem tartja az embert azon a helyen, amelyről mindenki azt gondolja, hogy ott kell maradni.

– Most menj haza – mondja Tyll –, és hozz annyi kenyeret, amennyit elbírsz.

– Nem!

– Nem jössz velem?

– De igen, veled megyek, csak előtte nem megyek haza.

– De a kenyér!

– Ha meglátom az apámat, meg a mamát, és a kemencét, meg a nővéreimet, akkor nem megyek el, akkor ott maradok!

– Szükségünk van a kenyérrre.

Nele megrázza a fejét. És csakugyan, gondolja most, miközben egy idegen falu vásárterén összegyűjti az aprópénzt, ha még egyszer visszamegy a pékségbe, ott maradt volna, és hamarosan férjhez menne a Steger fiúhoz, az idősebbhez, akinek elől hiányzik két foga. Kevés olyan pillanat van az életben, amikor kétféle lehetőségünk adódik, az egyik út éppolyan járható, mint a másik. Kevés az olyan pillanat, amikor dönthetünk.

– Kenyér nélkül nem indulhatunk el – mondja Tyll. – Meg aztán a reggelt is meg kell várnunk. Nem tudod, milyen éjszaka az erdő. Még sosem láttad.

– Félsz a Hidegtől?

Nele tudja, hogy nyert.

– Nem félek – mondja Tyll.

– Akkor induljunk!

Nele amíg él, nem felejtí el ezt az éjszakát, amíg él, nem felejtí el a vihogó lidércfényeket, a feketeség hangjait, míg él, nem felejtí el az állathangokat és a fénylő arcot, amely egy pillanatra felbukkant előtte, hogy aztán újra eltűnjön, még mielőtt meggyőződhetett volna róla, hogy csakugyan látta. Amíg él, nem felejtí el, mennyire félt, hogy a szíve a torkában dobogott, a vér dübörgött a fülében, és hogy az előtte lépdelő fiú pedig nyöszörögve dübnyögött, mint aki magában vagy az erdő teremtményeivel beszél. Amikor felvirrad, a hidegtől reszketve egy agyagos tisztás szélén találják magukat. A hajnali harmat csöpög a fákról, mindketten éhesek.

– Mégiscsak kellett volna kenyeret hoznod.

– Képen is törölhetlek.

Amikor továbbmennek a nyálas, nyirkos levegőjű reggelben, Tyll sírdogál egy kicsit, és Nele is a könnyeit nyeli. A lába nehéz, ő pedig olyan éhes, hogy azt nem lehet kibírni, Tyllnek igaza volt, kenyér nélkül meg kell halni. Bár akad mindenféle bogyó meg gyökér, állítólag a fű is ehető, de ez nem elég, ettől nem lehet jóllakni. Nyáron talán elég lenne, de ebben a hidegben nem.

Ekkor egy szekér zörgését és nyikorgását hallják a hátuk mögül. Elrejtőznek a bozótban, amíg meg nem pillantják, hogy csak a vásári énekes kocsija. Tyll előugrik, és lecövekel az út közepén.

– Ó – szólal meg az énekes. – A molnár fia!

- Magaddal viszel minket?
- Miért vinnélek?
- Először is, mert különben elpusztulunk. De meg azért is, mert segíthetünk neked. Nem szeretnéd, hogy társaságod legyen?
- Valószínűleg már keresnek téged – mondja az énekes.
- Egy okkal több. Vagy azt akarod talán, hogy elkapjanak?
- Szálljatok fel!

MAGVETŐ
KÖNYVKIADÓ ÉS KERESKEDELMI KFT.
www.magveto.hu
www.facebook.com/magveto
magveto.kiado@lira.hu
Felelős kiadó Dávid Anna

Készült a Szekszárdi Nyomda Kft.-ben, 2018-ban
Felelős vezető Vadász Katalin igazgató

Felelős szerkesztő Turi Tímea
Korrektor Tomka Eszter
A kötetet Pintér József tervezte
Műszaki vezető Takács Klári
Kiadványszám 8884
Minion betűtípusból szedve
ISBN 978 963 14 3657 0